

Quæ autem infusa & apozemata in rem præsentem hodie facimus, longè sunt ab illis diuersa, & tam paratufacilia, vt vel puero perspicua sint. Quapropter de his supersedere malui quàm parum necessaria, etiam intelligentibus inculcare, præsertim cum statuerimus aliquãdo dare typographis commentarium quendam nostrum de remediis medicis omnibus sumendis & admouendis: inter quem multa congerimus exempla apozematum, & infusorum hac ætate consuëtorum, quæ ad medicum magis quàm ad pharmacopœum pertinent.

SECTIO QUINTA.

SECTIO quinta de antidotis seu electariis quorum materiæ ex omni medicamentorum simplicium genere petuntur. Hæc formis quatuor præcipue parantur, sicca seu puluere, melle excepta, vel saccharo, vel alio humore.

Quoniam verò puluis horum est materia reliquarum trium formarum de puluere prius mihi fusius dicendum, quoniam hic vario fit modo, vt mox audies.

Vt autem planius intelligas, pauca quædam capita ex trituræ ratione mihi sunt leuiter perstringenda, ne in compositionibus singulis hæc sint inculcanda.

Teruntur primùm radices acori, cyperi,
cof

costi,phu,gentianæ,glycyrrhi zæ,mei,zingiberis,& similia, & interdum coquuntur, si electarium præsertim molle est futurum, sed ante leuiter fractæ.

His mediocriter tritis semina fœniculi, apij, petroselini, anisi, dauci, ameos, seseleos, amomi, cardamomi, & similia adduntur.

Semina autem cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli, cnici, vt nuclei pinei, amygdalæ inciduntur cultello per se, aut etiam faccharo pauco, ne pinguescant adiecto.

Posteà herbæ siccæ, casia, cinnamomū, aspalathum, calamus odoratus, caryophylla, spica nardi, schœnuanthos.

Postremò flores rosarum, croci, epitymi, forpibus ante conseci.

Vuæ, dactyli & similes fructus, vel per se triti cernuntur impulsu manuum, aut cochlearis, vt casia, thamar Indi: vel secti cum sicioribus teruntur.

Bdellium, opopanax, ammoniacum, opiū, myrrha, vino, melle, vel alio humore soluantur, vel parua portione cum aliis siccioribus multis teruntur minutim prius secta, sic os ordi cerui, rasura eboris. Turbith modice quassatum vbi erit in diaphœnico, electario Indo utroque & similibus, tunc siciora misceantur zingiber, piper & similia, vt puluerari possit. Nam per se latefcit non

pulueratur si sit legitimum. Quæ industria scammonio, opio, & liquoribus, gummis, resinis terendo latefcentibus confert: vel pistillo & mortario calfactis illa ficcare: sed id multum virium à medicamento dēgerit.

Terenda præterea tenuissime calida cū urinas mouere studemus, vt thymum, asarum, cyminum, vt in aurea, athanasia, esdra, hæmagogo, diacurcuma, dialacca maioribus E. aromatico: crasius verò cum purgare studemus, vt in antidoto hamech vtraq; in electario Indo maiore.

Per se teruntur rha barbarum, scammonium, nisi quòd oleum amygdalarum dulcium vtrique à quibusdam miscetur, & postrema miscentur ac è propinquo, & elementer ne euolent, aut exhalent. Seorsum quod que thus masculum, myrrha, mastiche, succinum, gummi Arabicum, tragacantha, moschus, caphura, ambra: sed hæc tria ferè cum pauca aqua rosarum, & postrema miscentur etiam è propinquo, qua ratione rha barbarum, & scammonium. Priora autem minutim secta mortarium siccium postulant, vt euphorbium, styrax calamites, sal gemma, sericum, anacar di etiam per se terantur.

Vniones, corallium vtrumque, lapidum pretiosorum fragmenta in mortario lapideo

deo vel æreo primum crassius teruntur, post-
eà super marmor, porphyrium, vel alium
lapidem durissimum ducentur, friantur,
affusa identidem pauca aqua rosarum, aut
buglosi.

Lemnia terra, vt bolus armenia per se est
friabilis, & humore aliquo soluta mox li-
quescit modo calcis.

Multa alia huc pertinentia ex modo
componendi theriacem scripto nobis. lib.
4. methodi medicamenta componendi pos-
sunt huc transferri, quale est illud quod
mortarium in quo prædicta omnia terun-
tur, & cætera alia præsertim præciosio-
ra, est tegendum etiam duobus opercu-
lis, ne quod est tenuissimum exhalet ac
euolet, eadem ratione quod iam est cre-
tum curiosè inuoluatur. Si electariis suc-
ci, vel humida alia ascribuntur, tollenda
sunt si hæc sicca & puluere seruaturus es
pyxidibus vitreis, vt ferè hodie fit si ve-
rò electarium formare libet molle, sunt
vsui quæ forma veteribus magis placuit,
nam quæ hodie est electarii ficci, & solidi
forma, minus est vsu frequens, nisi ad pala-
ti gratiam.

Si etiam dactylos, uuas, ficus recipit me-
dicamentum, tollantur, si puluerem vis, nisi
pauca cum magna siccorum copia puluerari

posse videantur, si autem electarium mole conaris purgentur, fecentur, terantur, cernantur, & aliis misceantur.

Si puluis ante electarii solidi compositionem amygdalas, strobilos, semina frigida maiora, & similia recipit. Hæc vtendi & electariū parandi tēpore misceantur, quia diebus rancida fiunt, & compositum vitiant.

Pulueris vnc. vna, vel etiam drach. sex, vni libræ sacchari ferè miscentur in electario solido: sunt qui parcius iniiciunt, non vt grafsius sit electarium, sed vt ipsis cōstet minoris, præsertim cum pretiosa recipit, vt electarium de gemmis, diambra exhilarans.

Pulueris verò vnc. 3. ferè tradūtur libræ vni mellis despumati: sic tamen vt saccharum, penidia, dactyli, amygdalæ, strobili, & similia pulueris appellatione tunc non veniant. Mel tamè crudū quadruplū omnium puluerum miscet Mesues in antidoto diamoschu.

Cum verò pulueres miscentur, sit mel tepidum aded, vt digitos admittat mel ipsum vel fundū sartaginis, quæ mortario vel alterius manibus firmata sit oportet, quando pulueres pistillo ligneo sunt commiscendi. Id quod etiam seruandum est, si electarium solidum esfacturus, quod primum in offas maxæ modo cogunt, deinde manibus & pistillo

lo ligneo super papyrum puram complanāt in flaminicæ placentæ figuram, mox cultello secant in bucellas, & tessellas, nunc rhomboides, nunc quadratas, nunc triangulas (quas lozengas vocant) nunc longiores digitorū formas quas ob id manus Christi vulgus vocat. Quibus prætereà pondus circumscribunt, vt drach. vnus vel plurium.

Porrò in antidotis mollibus, vt catholico, diapruno, antidoto, hamech cum casia & thamar Indi, cum humore aliquo soluta cernuntur, thamar Indi ante per horam sunt macerandi quam cernantur, vtraque verò antequam soluat, humor est pendendus, vt intelligas an cum eo pondus iustum thamar Indorum & casia postquam creuisti, retinueris. Eodē modo in manna & aliis eiusdem generis, quod etiam in pilulis seruandū audies, dum lachrymas humore solutas cernes, aut colabis.

Antidotus diambra Mesue recipit cinnamomi, daronici, caryophyllorum, macis, nucis moschate, folij, galangæ ana drach. tres spicæ nardi, cardamomi maioris, & minoris ana drach. unam, zingiberis drach. unam, & semiss. m. kantali flauj, ligni aloës, piperis longi ana drach. duas, ambre aureum unum, moschi drach. dimidiam. Ant. de gemmis Mesue recipit fragmen-

torum saphyri, hyacinthi, sardinis, granatorum,
 smaragdi ana drach. unam & semissem, zedoariae,
 doronici, macis, corticis citri, sem. ocymi caryophyllati,
 ana drach. duas, corallij rubri. succi
 ni, limaturæ eboris ana script. duo been albi &
 rubri, caryophyllorum, zingiberis, piperis longi,
 spice, folij, croci, cardamomi minoris ana
 drach. unam, trociscorum, diarbodon, ligni aloës,
 ana drach. quinque, cinnamomi, galange, zurumbet
 ana drach. unam & semissem, foliorum argenti
 & auri ana aureum dimidium, moschi boni
 drach. semissem, ambrae drach. duas.

Ambra moschus per se terantur, coralliū
 & pretiosi lapides, aut per se singuli, aut omnes
 simul quo dixi modo, cætera simul terenda,
 sed ordine seruato.

Ant. exhilarans Galeno ascripta recipit apud
 Nicolaum, succi pomorum dulcium & odoriferorum.
 succi cydoniorum, succi florum borraginis,
 * seminis florum basilici.

* seminis
 alij.

Vini ueteris

Croci, macis, zedoariae.

Xylobalsami, caryophyllorum.

Corticis citri, galange.

Nucis moschatae, styracis calamitæ.

} ana drach.
 } quinque.

Ca

Caphura, ambra, moschi ana drac. unā, anisi,
 thymi, epithymi, rasura eboris ana drach. duas,
 margaritarum, osis à corde cerui ana drach.
 unam, auri & argenti puri ana scrip. unum, sac-
 cbari quantum sufficit.

Antidotum hanc non esse Galeni plane
 conuincunt macis, zedoaria, caryophylla,
 galanga, moscho cariō, caphura, ambra, mo-
 schus, simplicia Galeno ignorata, & ebur,
 margarita, os à corde cerui, aurum, argen-
 tum, saccharum, summi nondum cepta Gale-
 ni seculo, aut saltem infrequentia. Saccharū
 cum succis coquendum, cui percocto & re-
 frigerato pulueres miscendi sunt.

Sacch. lib. 7. in aqua dissoluta & cocta,
 additis ad postremum his succis coquantur
 quantum satis est ad comprehendēdas vn-
 cias circiter septem huius pulueris. Electa-
 rium laticans Nicolai Alexādrini ab hoc
 est diuersissimum.

Hi pulueres tres antidotorum præcipuè
 nobis sunt in vsu, quamuis Mesue & Nico-
 lao humore aliquo excipiantur in electariū
 molle, vt nobis tempore vtendi in ele-
 ctarium solidum saccharo per humorem
 idoneum, sed paucum soluto percocto, vt
 pulueris vnc. vna habeat sacch. vnc. 12. vel
 pul. horum iuribus & cōdimentis miscetur.

Pia

Præter hos autem alii, quia vsu rari à nobis consultò prætermittuntur, præsertim ea fusius in Mesue & Nicolao interpretatis, unde poterit pharmacopœus corrogare, si quâdo parare imperetur. Tales sunt antidotus diacalaminthæ, diatrion pipereon, diospoliticum, diahyssopum, diasennæ, diacostum, diairis Salomonis, diapenidion, diacomeron, diatragacanthû calidum, diamargariton calidum, alia eius generis permulta.

Ponderibus uariat
Nicolaus
Alexãdri
nus, ex quo
Salernita
nus scri-

psit, nec Antidotum catholicum Nicolai, Galeno a Galeni me scriptum, recipit folliculorum sennæ, castiæ fistulæ purgatæ, thamar Indorum ana unc. octo, rhabarbari, uiolarum, polypodij, anisi ana unc. quatuor, glycyrrhizæ, rase, penidiorum, sacchari cantum humi defacti ana drac. quatuor, seminum quatuor frigiditas ex-gidorum, purgatorum ana unciam unam. Polyceremento-podij* alterius lib. unam, tritam, in aqua coque sa exhala diu, colatum percoque in Syrupum cum libris octo rit aquæ sacchari. Castiã & thamar Indos in colati parte libris 12. dissolue, cola, syrupo iam percocto adde, postre ad lib. 4. mo pulueres adijce.

cõsumptio Senna, polypodiũ, glycyrrhiza, anisum, **nen.** violæ simul terantur, rha barbarum per se

*se

*Nihil tamen tenuiss. quia purgatorium est medicamentum
 *Semina. 4. frigida maiora excorticata scal-
 pello minutim concidantur cum saccharo
 & penidiis, ne pinguescant. Cassia & si re-
 centes sunt thamar Indi per se cernantur po-
 tius, quam cum decocti portione soluantur,
 ne sint ad accepti humoris consumptionem
 coquenda. *Vbi ex decocto polypodii sy-
 rupus erit percoctus, & ab igne depositus,
 iam modicè refrixerit, cassia & thamar In-
 di creta parte syrapi dissoluantur, mox sy-
 rupo misceantur, postea puluis prædictorū,
 postremò rha barbarum & concisa semina
 paulatim addantur p̄stullo ligneo probè
 permiscendo. Si verò cassiam & thamar In-
 dos decocti portione, vt vnc. duabus solue-
 ris & colaris, probè percocto ipsi syrupo mi-
 sceantur, vt coctione acceptum humorem
 deponant. Hodie sunt qui delicatius, & effi-
 caciùs componunt, sed sumptuosius, sennæ
 enim vnc. sexdecim in libris quatuor, rha
 barbari vnc. octo, in libra dimidia decoctis
 radicis polypodii infundunt, sennæ expres-
 sum cum sacch. coquunt in electarij prope
 consistentiam, expressum rha barbari mi-
 scent paulatim extra ignem, deinde cassiam
 thamar Indos creta & pulueres,

non ureti-
 cum.
 *Si uerò
 thamar In
 di decocto
 soluntur
 & cernun-
 tur, id pen-
 dedum, ut
 intelligas
 si cretorū
 thamar In
 dorū pon-
 dus quasi-
 tu babes.
 Diadama
 scenon dici-
 tur Nico-
 lao Alexā
 drino & ui-
 ridia da-
 mascena
 eligit.

Diaprunum simplex Nicolai recipit pruna

Da

Damascena matura centum. Hęc aqua ad dissolutionem percocta ubi modicè restiterunt, exempla inde & manibus confricata per cribrum cernuntur, cortices & ossa abijciuntur. Aqua * & cola- hęc cum dimidia uncia uolarum recocta * cum ta. sacchari libris duabus in syrupum percoquitur
 Vel potius addendo pulpę prunorum predictę libram unã.
 si potes si- Hęc ubi coquendo crassescere incipient, castie ne humore recenter extractę, thamar Indorum ana uncia cernendo una in portione parua predictę aque dissoluatur, coletur, admisceatur, semper spatula mouendo, dum perfecte omnia hęc erunt cocta, aulico dixi. ser igni & adde spatula semper miscendo puluerem sequentem santali albi, & rubri, spodij, rha barbari ana drach. tres: rosarum, uolarum, seminis portulacę, iniybi, oxyacanthę, succi glycyrrhizę, tragacanthi ana drach. duas: quatuor feminum frigidorum maiorum purgatorum ana drachmam unam. Si uerò purgatorium uis medicamentum ab igne ubi abstuleris, adde scammonij preparati unc. dimidiam in libras singulas.

Nicolaus alexãdri. scammonij drach. 7.

in lib. singulas miscet.

Sunt qui scammonij drach. sex, alii unciã unã miscunt libris singulis, sicque ne scientibus medicis imponūt, sic enim, ut medicamentum ualentius purget, quod tamen clementius existimabat medicus instituisse.

An

Ant. diaphænicon Mesuæ recipit phænicon
 cirrbon, id est dactylorum fuluorum aceto per
 triduum maceratorum partes centum, pen-
 didorum cum aqua hordei coctorum partes
 quadraginta, turbiti partes triginta quin-
 que, amygdalarum purgatarum partes tri-
 ginta, scammoni partes duodecim: Zin-
 giberis, piperis longi, cinnamomi, macis, ga-
 lange, ligni aloës, foliorum rutæ siccorum,
 anisi, feniculi, dauci ana partes duas & semis. *Lib. tribus*
 sem. Probe trita hæc omnia melle despumato
 excipiantur.

Dactyli intus & foris purgati quo sunt *nam lar
 ficciores, eò diutius & largiore aceto sunt *gius antè*
 macerandi, quo recentiores & humidiores, *trituran*
 minus diu & parciore aceto macerentur. *effunden-*
 Quin si præhumidi sunt citra maceratione *dum facul*
 teri possunt aceto pauco interim affuso: fe- *tatis dacty*
 rè autem nobis sunt pauci, purgati igitur, & *lorum ali*
 particulatim secti aceto parciore* sine igni *quid secum*
 macerentur, triduo in vase siliceo, vel vitria *trabit.*
 to tecto, pistillo ligneo in mortario lapi-
 deo curiosè terantur, manu cernantur per
 cribrum setaceum, vel stamen, vel reliquæ
 pelliculæ eximantur. Potes cum his amy-
 gdalas depellatas terere & cernere, aut cul-
 tello minutim concidere, uti & nucleos pi-
 neos (quos nonnulli penidiorū loco adhibēt)
 sed

sed cum culpa dactylorum ad aceti consumptionem sit parum coquenda amygdalæ pinguescerent, ob id melius inciduntur & cum puluere reliquo miscentur. Mellis lib. sex aqua dupla despumata dum aqua consumpta ad libras tres* redierint, & cydoniati liquidi consistentiam habeant, dactylos misce, parum diu coque, vt acetum exhaler. Quidam saccharo excipiunt in electarium solidum, vt & diacnicum bene tamen coquatur, & loco sicciore reponatur, ne rancidum fiat. Nicolai Alexandrini diaphœnicon carnium dactylorum drac. centum recipit, cætera multum ab hoc diuersum est.

* sunt enim pulueris uncie nouem si drac. partem accipis.

Ant. bamech apud Mesuen, recipit myrobalarum flauarum unc. quatuor, cepularum Indarum, rha barbari ana drachmas duas, agarici, colocynthidos, polypodij querni ana drac. sexdecim, absinthij, thymi, senne ana unc. unam uio larü drach. quindecim, epithymi unc. duas, anisi, rosarum, feniculi ana drach. sex, succi sumariæ lib. unam, pruna numero sexaginta, uuarum purgatarum unc. sex, macera omnia fero lactis dies quinque in uase uitreato, oris angusti, obturati.

Hodie me Post hos semel seruefac, cola, in colato dissoluius expres castiæ fistulæ purgata unc. quatuor, thamar Insusm cū sac dorum unc. quinque, manne unc. duas, frica macharo in sy nibus, iterum cola, colato adde sacchari lib. una

una

unam & dimidiam, scammonij unc. unam & di-
midiam, coque ad mellis crassitudinem, tunc pau-
latim puluerem hunc insperge. Myrobalano-
rum flauarum, cepularum Indarum ana unc. di-
midiam, bellericarum, emblicarum, rha barba-
ri, seminis sumariæ ana drach. tres, seminis ani-
si, spicæ nardi, ana drach. duas.

rup. per co-
quitur &
refrigera-
to miscen-
tur cassia
& thamar
indi crete

Polypodium, senna, myrobalani, anisum
crassiuscule terantur, agaricum raptim minua-
tur, colocynthis, rosæ, thymus, epithymus,
absynthium, minutè forpicibus incidantur,
rha barbarum cultello: vel forcipe in taleo-
las, pruna, vna intus purgentur: violæ inte-
græ, agaricū, rha barbarū, colocynthis cum
cæteris: quinque dies macerentur succo fu-
mariæ, residètia, & insolatu etiam post vnâ
feruefactionem purgato, & sero lactis cola-
to quântum omnia tegat, vt libris tribus: sed
agaricum, & colocynthidem nodulo ligare
præstiterit. Sexto die id totum leuiter co-
quatur, coletur mediocriter exprimendo.

(Fortis enim expressio ex materia illa ma-
cerando & coquendo velut putrefacta ter-
reum quoque extrahet.) Colati portione
idonea dissolutâ cassiam & thamar Indos,
alia portiuuncula mannam cocto ex reliqua
colati parte syrupo, cum sacchari lib. vna &
dimidia misce minimum coque: his enim

cum parte
decocti,
postea præ-
& scam-
monium co-
ctum.

coctio longior, aut vehementior vires ad-
mit, quapropter ne omnino coquantur, qui-
dam sine humore purgatam cassiam, & tha-
mar Indos perecocto & tepenti syrupo mi-
scent, quo scilicet tempore adduntur pul-
ueres aliorum & scammonium coctum. Se-
rum sit lactis caprini recens mulcti, & in rem
presentem coagulati immisso semine car-
dui beatae Mariae contracto. Eius feri lib-
fex semel feruefiant, albuminibus duobus
purgentur: vbi refrixerint, colentur: aut si
eelerandum est, ter colabis etiam calidum.
Caprae autem nigrae, & ex cornis serum hic
quidam expetunt, vt lacpractici ad calculi
frangendum.

*Ant. benedicta Nicolai recipit turbith ele-
cti, sacchari ana drachm. decem, scammonij co-
cti, hermodactylorum rosarum ana drachmas
quinque, caryophyllorū, spice nardi, zingiberis,
croci, saxifragia, macropiperis, amomi, carda-
momi, seminis apij, salis gemmae, galanga, macis,
cari, fœniculi, sem. asparagi, rusci, lithospermi,
ana drac. unam, mellis quantum sufficit.*

Turbith, scammonium, hermodactyles
trita negligentius, vt purgent magis: reli-
qua tenuius, vt in corpus magis ferantur, ex
triturae disciplina rectè quidā volunt. Tur-
bith, cfula, sacchari ana drach. decem, scam-
mo

monii drachm. quinque, quædam exemplaria habent, cum esula in Nicolao Alexandrino taceatur, in eodem scribitur turbiti saccharique ana drach. viginti, scammonii drach. decem, sed reliquorum omnium ana drach. duæ, quæ pondera omnia dimidio diminuit Nicolaus Salernitanus, sunt qui etiam scammonii drach. duas, alii drach. duas & semissem miscent.

Hierapicra, id est sacra amara Galeni, recipit cinnamomi, mastice, asari, spice nardi, xylobalsami, croci ana drach. sex: aloës drach. centum, mellis quantum sufficit.

Sic Galenus Romæ componi solitam suo tempore scribit: & aloën, nunc lotam, nunc illo tam, nunc largiorem, nunc parciorem miscendam pro variis medicorum scopis: & croci sufficere drach. quinque. Plura de hac antidoto leges in Meue.

Ant. hiera diacolocynthidos Præstij recipit scachados, marrubij, chamædryos, agarici, colocynthidos ana drachmas decem, opopanax, sagapeni, petroselinij, aristolochie rotundæ: piperis albi ana drachmas quinque, cinnamomi, spice nardi, myrrhe, polij, croci, ana drac. quatuor. Opopanax & sagapeni mortario terantur adiecto melle tenui, id est quâ liquidissimo: trita cætera & cribrata melle ad comprehendendû sufficiens excipiatur.

Scribimus largus.

Quæ ad hâc hieram hodie celebrari cœptam magno mortalium commodo pertinent, fufiffimè in Mefue docuimus. Si puluerem & ficcâm hieram cupis, liquores fractos purgatos aliis particulatim iniectos, cum his puluerantur. Si autem vis electarium molle, liquidiffimo melle diffoluti colantur.

Ant. Philonis recipit piperis albi, hyofcyamæ albi ana drach. uiginti, opij drach. decem, croci drach. quinque, fpicæ pyretbri, caftorij ana drachmam unam, mellis defpumati quadruplo omnium excipe. Addunt aliqui mofchi fcriptulum unum.

De philonio Romano & Perfico lege Mefuen, mihi fatis eft hæc veterum defcriptio. In hac antidoto pulueris vnciæ tres melis libr. fingulis mifcentur, vt in aliis plurimis, à Philone Iudeo philofopho Platónico doctiffimo, vt fcribit Nicolaus Alexâdrinus, dicta.

Ant. de baccis lauri Rafi recipit foliorum ruæ ficcorum drach. decem, feminis ameos, cumini, melanthij, liguftici, origani, cari, dauci, amygdalarum amararum, piperis nigri & longi, mentaftri, acori baceharü lauri, caftorij ana drach. duas, opopanacis drachm. tres, fagapeni drachm. quatuor, mellis cocti pondus omnium, tritis teredis fac electarium molle.

Ho

Hoc electarium pilularum consistentiam habebit ex tam pauco melle, nisi sagapenu & opopanax alio melle liquidissimo dissoluantur & colentur, vt in hiera diacolocyntidos. Hodie mel pulueribus quadruplum miscent, sed puluerum nomine opopanaxem & sagapenum non censent, sic est gratius, sed imbecillius.

E. diacnicū Arnaldi uillanouani recipit pul. Diacary-
E. diatragacanthi frigidi unc. semissem, carniū thami,
cydoniorum unc. unam, medullæ cnici, hermodactylorum ana drachmas quatuor, zingiberis alb; drachmas duas, scammonij cocti drachmas tres, turbith albi drach. sex, manne, granate drach. duas, mellis rosati colati unc. unā, sacchari unc. octo cum saccharo sufficienti fiat electarium.

Caro cydoniorum siue cydonia in partes. 4. plures pauciores diuisa, & vt sunt integra saccharo condita terantur, & per stamen colentur, cuius loco si cum nostratibus cydoniatum capias in drach. eius duabus vna erit sacchari, aut mellis drach. vel etiam largius. Tunc verò id vt manna melle rosato soluta colatur per stamen, semen cnici ex-corticatum, vel inciditur, vel cum saccharo teritur, & pulueri turbith, hermodactylo. un & zingib. simul tritorum miscetur,

Lusa

z 3

scammonium verò per se. Vbi saccharum paulò vltra quàm electario conuenit est coctum. (quia liquida mox addenda ipsum vt sic dicam recrudabunt) adde cydoniũ, mannam, mel rosatum simul trita & colata. Sũt qui pul. diatragacanthi omittunt, & cydoniatum cum melle subactum immittunt in sacchari lib. vnam percoctam cum aquæ vnciis 4. vel sex, si impurius est saccharum, & ob id despumandum, postea pulueres reliquos. Alii aliter.

Elec. de succo rosarum Nicolai recipit sacchari, succi rosarum rubrarum perfectarum ana lib. unam uncias quatuor santalorum alborum & rubrorum & citreorum, ana drachmas sex, spodij drach. tres, scammonij cocti drach. duodecim, caphuræ script. unum, ad excipiendum, succus cum saccharo in syrupum percoquatur.

Cui misce santala & spodium puluerata, postremò scammonium & caphuram, vtrũque per se tritum.

Cum Mesuæ sit solenne vnciis singulis compositionum scammoniatarũ dare scammonii cocti circiter scriptulum vnum, hinc Nicolaus dat propemodum scriptula duo, ob id rectè quibusdam videtur scammonii drach. octo, huic composita sufficere, tamè etiã drach. duodecim scribit Nicolaus Alexander.

xand

xandrinus cap. 309. lib. de cōpositione medicamentorum secundum locos, ex quo Nicolaus Salernitanus & alter Nicolaus prae-positus sua descripserunt. Succo partiori cōmodius fieret. Alii etiam componunt E. rosatum colagogum Mesuæ.

E. diarbodon abbatis Nicolai recipit, santali albi & rubri ana drachmas duas & semissem, tragacanthi, gummi arabici, spodi ana scriptula duo, asari, mastiches, spica nardi, cardamomi, succi glycyrrhizæ, croci, xylalods, caryophyllorum, galliæ moschate, anisi, marathri, cinnamomi, rha barbari, seminis basilici, oxyacanthes, cichorij, portulacæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, ana scriptulum unum, margaritarum, ossis à corde cerui ana scriptulum dimidium, sacchari candefacti, rosarum ana unciam unam, drach. tres, caphuræ grana septem, moschi grana tria & dimidium, confice cum syrupo facto ex aqua rosarum.

Pulvis huius ut aliorū vitrea pyxide operculata seruetur, & vtēdi tempore excipitur syrupo rosato percocto. Vel sacchari delicti lib. vna dissoluitur, lib. dimidia aquæ ex rosis albis recentibus destillatæ, vel rosarū ficcarū decocti, vel succi rosarū rubrarum recentū, & coquitur ad iustam crassitiem.

Vbi refrigerando iam multum concreuit, pulueris prædicti drach. sex iniiciuntur, ratio plures: & curiosè pistillo ligneo, vt prædixi, miscentur: femina quia citò rancescunt & cætera corrumpunt, misce tantum vtendi tempore. Moschum plerisque abominabilem, & cephalagicum, ne misce, vtique caphuram, nisi doctus est medicus qui imperet.

E. aromaticum rosatum Gabrielis apud Me-suen recipit rosarum rub. drachmas quatuordecim, glycyrrhizæ rasæ drachmas septem, ligni aloës, santali flaui ana drach. tres, cinnamomi drachmas quinque, macis, caryophyllorum ana drachmas duas & semissem, gummi Arabici, tragacanthi ana drachmas duas, & partes duas drachmæ unius, nucis moschate, cardamomi maioris, galangæ una drach. unam, spice nardi, ambre cineritie ana script. duo, moschi scriptulum unum, syrupi rosati quantum sufficit.

E. diamargariton frigidum recipit santalorum omnium florum uolarum, seminis melonum excorticati, troeischorum diarbodon ana drach. duas, frici crudi ossis à corde cerui, spodij, doronici Romani, been albi & rubri, spice nardi, croci ana scriptula duo, margaritarum integrarum & pertusarum, rasuræ eboris, saphyrorum, hya-

cia

cinthorum, smaragdorum, iaspidium uiridium, ligni aloës, seminis intybi & oxalydis, ambre cineritice ana drachmam semissem, auri optimi drachmam unam, caphure scriptulum unum, moschi grana duo.

Aliter Nicolao, aliter aliis, sed hoc nobis est in vsu frequentiore.

E. diatrion santalon Nicolai recipit, santali albi, rubri, flau, rosarü, psyllij ana solidos duos, rha barbari, spodij, succi glycyrrhize, seminis portulacæ, ana solidum unum & dimidium, amyli, gummi Arabici, tragacanthi, seminis melonis, citreoli, cucumeris, cucurbitæ, cichorij domestici ana solidum unum, caphure scriptulum unum & dimidium, syrui rosati quantum sufficit, aliq pondus rosarum quadruplum miscent.

Dimidium est descriptionis Nicolai Alexandrini, nisi quod saccharum habet pro psyllio, & cichorii domestici non meminit loco syrui: fit cum saccharo in aqua cõmuni aut rosata soluto.

E. Diatrageanthon frigidum Nicolai recipit, tragacanthi albi unc. duas, gummi arabici unc. unam, drachmas duas, amyli unc. unam, penidiorum uncias tres, glycyrrhize, semini melonis, cucurbitæ, cucumeris, citreoli ana drachmas duas, caphure scriptuli semissem, syrui uio-

lati, aut iulepi uiolati quantum sufficit.

Saccharo aqua communi, vel rosata soluto excipitur hodie.

E. Diarisi simplex Mesue recipit radices iridis unc. semissem. sacchari candefacti. E. diatrachacanthi frigidi ana drachmas duas.

Saccharum aliud aqua rosarum soluitur ad hæc comprehendenda, libræ autem vni sacchari vnciam pulueris vnam capiēti dum refrigeratur, si albumen oui vnus vel potius succi limonum vnc. duæ, fortiter & diu misceas, vtrunque hoc electarium euadet longè albissimum. Sacchari vnc. vna, aqua rosarum soluta, cum margaritarum pul. tenuissimi drach. vna, fit manus Christi perla ta vulgò dicta.

SECTIO SEXTA

de pilulis.

MEDICAMENTVM cur forma pilularum fingatur interdum, abundè diximus in Mesue, initio sectionis sextæ: hoc autem loco dicenda sunt quæ ad modum pilulas seu potius pilularum offas & magdalias componendi pertinent. Vel electaria humore aliquo egebant comprehendi præsertim mollia, sic & pilulæ, & trocisci. Is autem est magna parte mel despumatū vel
ros